

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організованої злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Анна ПРИХОДЬКО

РОЗСЛІДУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ, ЗУМОВЛЕНИХ КОНФЛІКТОМ: ВИМІР
СУЧАСНИХ СТАНДАРТІВ ООН.....264

Олена САМОЙЛЕНКО

ДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КООПЕРАЦІЇ У СФЕРІ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....268

Максим СМІРНОВ

ПЕРЕДАЧА ОСОБИ ДО МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ В СИСТЕМІ
МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ПРОТИДІЇ МІЖНАРОДНИМ
ЗЛОЧИНАМ.....272

Валерій ШЕПІТЬКО, Михайло ШЕПІТЬКО

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ
ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....276

Секція 4

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У
БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ.....282**

Сергій АЛБУЛ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ, ПОВ'ЯЗАНОЮ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ.....282

Лариса БЄЛІК

ІНФОРМАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В КРИМІНАЛІСТИЦІ:
КОНЦЕПТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ.....287

Сергій КІЛІМІЧЕНКО

ВИЯВЛЕННІ НЕГАТИВНИХ ОБСТАВИН ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ
ПОДІЇ.....290

Андрій КУБАЄНКО

ADAPTIVE HYBRID POLICING MODEL (АНРМ) ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ
СТАНДАРТ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННИЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ.....294

Олександр ПОДОБНИЙ

КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ІНФОРМАЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРОТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....298

Валерій ТІЩЕНКО

КРИМІНАЛЬНА СИТУАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПІЗНАННЯ У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ.....303

Тіщенко Валерій

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри криміналістики, судової експертизи та поліграфології
Національного університету «Одеська юридична академія»,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
м. Одеса, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2441-7535>
електронна адреса: valeriy.tishenko1@gmail.com*

**КРИМІНАЛЬНА СИТУАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПІЗНАННЯ У РОЗСЛІДУВАННІ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**

В роботі розглянуто поняття кримінальної ситуації, що разом з поняттям слідчої ситуації утворюють спільну категорію - криміналістична ситуація. Досліджено зміст і різновиди кримінальних ситуацій в залежності від форм вини особи і ступеня організованості кримінального правопорушення. Стверджується, що кримінальна ситуація є об'єктом дослідження у розслідуванні кожного кримінального правопорушення, тому що через її з'ясування встановлюється його повна картини, механізм, а також ролі, мотиви і цілі діючих осіб.

Ключові слова: кримінальна ситуація, розслідування кримінальних правопорушень, значення і засоби пізнання кримінальної ситуації.

Tishchenko Valeriy

*Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Criminalistics, Forensic
Examinations and Polygraphology, National University «Odesa Law Academy»,
Corresponding Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine,
Odesa, Ukraine*

**CRIMINAL SITUATION AS AN OBJECT OF COGNITION IN THE
INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES**

The work examines the concept of a criminal situation, which together with the concept of an investigative situation form a common category - a forensic situation. The content and types of criminal situations are investigated depending on the forms of guilt of the person and the degree of organization of the criminal offense. It is argued that the criminal situation is the object of study in the investigation of each criminal offense, because through its clarification, its full picture, mechanism, as well as the roles, motives and goals of the actors are established.

Key words: criminal situation, investigation of criminal offenses, meaning and means of understanding the criminal situation.

В останні роки в криміналістиці поряд з поняттям *слідчої ситуації* стало вживатися і поняття *кримінальної ситуації* (Т. С. Волчецька, В.О. Коновалова, В.А. Журавель). Ці парні поняття утворюють спільну категорію – *криміналістична ситуація* і зумовлюють розроблення вчення (теорію) про ситуації, яке ще називають криміналістичною ситуалогією.

Якщо поняттю, значенню, структурі, класифікації слідчих ситуацій, ситуаційному підходу в розслідуванні кримінальних правопорушень приділялась значна увага, то проблемі кримінальної ситуації присвячено небагато праць. В них згадується про те, що кримінальні ситуації це дослідчі ситуації [1, с.50] і можуть бути поділені на докримінальні (які виникли до вчинення злочину), власно кримінальні (які виникли на момент його вчинення) і посткримінальні (які утворились безпосередньо після вчинення злочину) [2, с.284].

Щоб з'ясувати зміст поняття «кримінальна ситуація», доцільно звернутися до семантичного трактування ситуації взагалі. Так, в тлумачному словнику за ред. В.В. Дубічинського ситуація визначається як «обстановка, положення, що виникає внаслідок збігу або сукупності якихось умов, обставин» [3, с.453]. В іншому словнику під ситуацією розуміють «сукупність умов і обставин, що створюють певне становище, викликають ті чи інші взаємини людей; стан, положення, обстановка» [4, с.288]. Тобто, ситуація – це такий збіг зовнішніх умов у певний момент часу в конкретному середовищі, які спонукають суб'єкта до відповідної активної чи до пасивної поведінки. Таке розуміння ситуації можна поширити щодо кримінальної ситуації в цілому.

Таким чином, кримінальна ситуація – це таке динамічне становище кримінальної події у конкретний проміжок часу, що детермінується збігом зовнішніх обставин, певними психофізіологічними властивостями її учасників і характером їх взаємодії та зумовлює зміст механізму і наслідків такої події.

І все ж, досліджуючи кримінальну ситуацію, доцільно виділити її певні аспекти в залежності від форми і виду злочинних дій.

Так, в кримінальних правопорушеннях, що вчиняються з раптово виниклим умислом, роль ситуації вельми суттєва, оскільки саме вона визначає рішучість вчинити протиправні дії (наприклад, неадекватна оцінка поведінки чи словесних виразів з боку потерпілого) або підштовхує особу до вчинення таких дій (скажімо, залишення цінних речей їх власником без належного догляду). Взагалі предкримінальна ситуація в таких випадках нерідко характеризується більш-менш тривалим спілкуванням жертви і особи правопорушника, утворенням конфліктної ситуації між ними, провокуючою агресивною поведінкою майбутньої жертви, її гострим емоційним станом, що, в свою чергу, може зумовити виникнення у правопорушника стану розлюченості, почуття ненависті, бажання невідкладної помсти, що призводить до вчинення ним злочинного діяння.

Вчиненню злочинів через необережність нерідко передують події за участю винної особи, яка сприймає їх як певне випробування своїх можливостей, вмінь,

Section 4. Information support for law enforcement authorities in the fight against organized criminal activity

навичок, але переоцінює їх, тим самим створюючи предкримінальну ситуацію, яка переростає у кримінальну (водій перевищує дозволenu швидкість руху і, сподіваючись на свої вміння і особистий досвід управління автомобілем, робить обгони, порушуючи правила дорожнього руху, що призводить до зіткнення або наїзду на пішоходів). Подібна ситуація після настання злочинних наслідків може призводити у відповідних умовах до спроби винної особи втекти з місця події, приховати труп потерпілого тощо.

У вчиненні кримінальних правопорушень зі заздалегідь обдуманим умислом особа розраховує на певну сприятливу ситуацію або створює умови для її виникнення і пристосовує свої дії до прогнозованої ним обстановки. Правопорушник може передбачати і зміни в уявленій ним ситуації та моделювати відповідні варіанти способу своїх дій у таких випадках. Він прогнозує, аналізує і впливає також на посткримінальну ситуацію з метою оцінки ступеня досягнення злочинних намірів, можливостей приховування факту злочину, зокрема інсценування події незлочинного характеру, або приховування своєї причетності до нього.

Зміст кримінальних ситуацій залежить і від виду кримінального правопорушення і охоплюється як особливостями зовнішніх умов, об'єктом посягань, так і діями осіб, що взаємодіють між собою. Їх зміст впливає з тих обставин того чи іншого виду кримінального правопорушення, які передбачені в диспозиціях відповідних статей Кримінального кодексу України.

Що стосується вчинення кримінальних правопорушень організованим угрупованням (організованою групою або злочинною організацією), то в таких випадках елементи кримінальної ситуації виражені більш чітко і продумано як на етапі предкримінальної ситуації, тобто при підготовці запланованого злочинного діяння, так і в ході його здійснення. При цьому ролеве визначення поведінки кожного окремого члена організованої групи та загальної поведінкової лінії злочинної групи утворюють варіативну модель прогнозованої кримінальної ситуації. Відхилення в індивідуальній поведінці учасника організованої групи, що не відповідає заздалегідь запланованим діям, призводить до змін кримінальної ситуації і зумовлює корекцію механізму злочинного посягання на певному його етапі або в цілому.

Кримінальна ситуація є об'єктом пізнання у розслідуванні кожного окремого кримінального правопорушення, тому що без її з'ясування не можна встановити повну його картину, механізм, а також роль, мотиви й цілі, ступінь відповідальності діючих осіб. Засобами дослідження кримінальної ситуації є слідчі (розшукові) дії і негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи, результати яких підтверджуються в процесі процесуального доказування.

Перелік використаних джерел :

1. Коновалова В.О. *Версія: концепція і функції в судочинстві*. Харків: Консум, 2000. 176 с.

2. Журавель В.А. *Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан: монографія*. Харків: Право, 2021. 448 с.

3. Сучасний тлумачний словник української мови. За заг. ред. В.В. Дубічинського. Харків: ВД «ШКОЛА», 2006. 832 с.

4. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах. Т.3. Київ: Видавництво «Аконіт», 2006. 862 с.